

Miljø- og
Fødevareministeriet
Naturstyrelsen

Natura 2000- plejeplan

for lysåbne naturtyper og arter på
Naturstyrelsens arealer
2. planperiode 2016-2021
i Natura 2000-område nr. N13
Svinkløv Klitplantage & Grønne Strand

Titel:

Natura 2000-plejeplan for
Naturstyrelsens arealer
2. planperiode 2016-2021 i Natura
2000-område nr. N13 Svinkløv
klitplantage & Grønne strand

Udgiver:

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.nst.dk

År:

2016

Foto:

Svinklovene, Henrik Schjødt Kristensen

Kort:

Naturstyrelsen, på baggrund af kortmaterialer i henhold til tilladelse
G18/1997 (Kort og Matrikelstyrelsen)

ISBN nr.

978-87-7179-071-9

Må citeres med kildeangivelse.

1. Generelt

Der er 20. april 2016 offentliggjort Natura 2000-planer for 252 områder i Danmark.

Denne plejeplan følger op på Natura 2000-planen for område nr.13 *Svinkløv Klitplantage og Grønne Strand* og vedrører Naturstyrelsens arealer på ca. 1.009 ha.

Figur 1: Oversigtskort over Natura 2000-områdets afgrænsning

I denne plejeplan er arealer og indsatser opdelt på henholdsvis lysåbne naturtyper og arter knyttet til de lysåbne naturtyper. Natura 2000 plejeplaner for de skovbevoksede naturtyper, samt mere detaljerede oplysninger om indsatsen i Natura 2000-områderne findes på Naturstyrelsens hjemmeside vedr. Natura 2000. Bemærk, at Naturstyrelsens samlede arealforvaltning i området er omfattet af flere planbestemmelser og retningslinjer end dem, der findes i denne plan. For supplerende læsning herom henvises til Naturstyrelsens driftsplaner for det pågældende område, som findes på Naturstyrelsens hjemmeside vedr. driftsplanlægning.

Naturstyrelsen har udarbejdet et resumé af plejeplanen, som indgår i en kommunal Natura 2000-handleplan. Dette resumé er indsat som bilag 1.

Plejeplanen gælder for perioden 2016 -2021 og skal således senest være gennemført med udgangen af år 2021. Plejeplanen vil forsat være gældende efter 2021 og efterfølgende alene blive ajourført, når der foretages ændringer i udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, ændringer i Natura 2000- eller driftsplanlægningen eller ændringer i øvrige forhold, der måtte give anledning til at ajourføre plejeplanen.

På baggrund af nærværende plejeplan udarbejdes et naturplejeark, der er et bilag til enhedens driftsplanlægning, hvor de specifikke plejetiltag vil være beskrevet på lokalitetsniveau, med bl.a. angivelse af naturtilstand, plejemål, plejetiltag, udløb og prioritering (tidsfølge).

Grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planen udgør grundlaget for plejeplanens prioriteringer og valg. I de tilfælde hvor der har været forudset en modstrid mellem hensyn til forskellige arter og/eller naturtyper på områdets udpegningsgrundlag, har Natura 2000-planen allerede foretaget denne prioritering.

Overvågning

Natura 2000-indsatsen bliver løbende overvåget i forhold til udpegningsgrundlag og naturværdier via NOVANA overvågningsprogram. Desuden afrapporterer Danmark den nationale indsats vedrørende habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne til EU-kommissionen hvert 6. år.

I 2016-18 foretager Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (SVANA) genkortlægning og tilstandsvurdering på alle arealer (lysåbne naturtyper og skovnaturtyper), og resultatet forventes at indgå i kommende basisanalyser for hvert enkelt område i 2019.

Få adgang til MiljøGIS overvågningsdata fra basisanalysen her:

<http://miljoegis.mim.dk/cbkort?profile=natura2000planer2h2014>

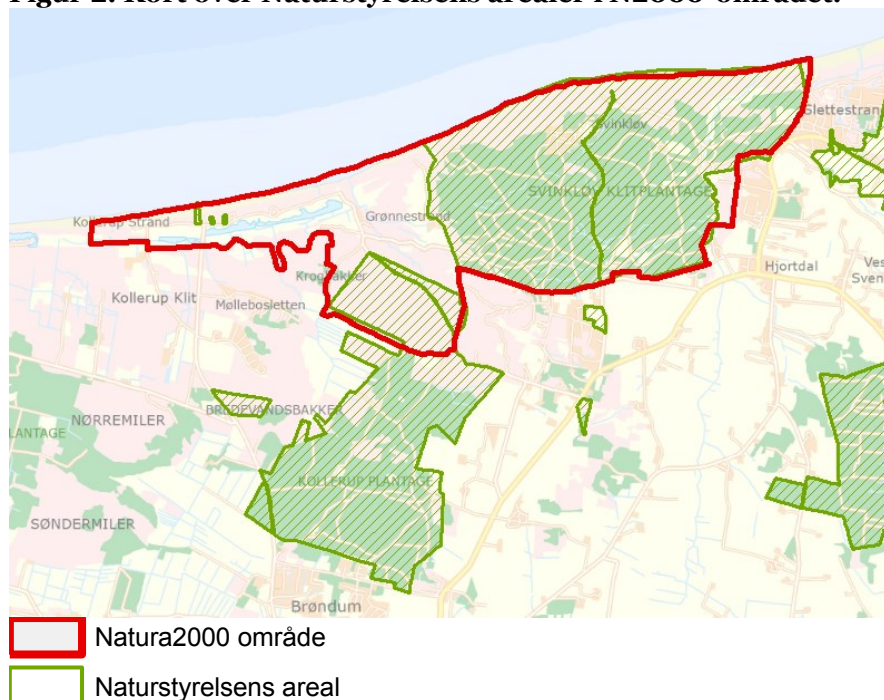
2. Områdebeskrivelse

Området består af arealmæssigt lige dele klitplantage og lysåbne naturarealer. Et markant landskabselement i området er kystklinterne ved Svinklovene, som hæver sig mere end 50 meter over det flade klitområde og består af rent skrivekridt. Klinten er furet af regnkløfter og er efterhånden næsten helt tilgroet af urter. Området ved Grønne Strand består af store klitsystemer. Jordbunden er nær stranden fyldt med ral, og råstofgravning herefter har efterladt et linieformet søsystem.

Området har alle de i Danmark forekommende klit-naturtyper. Der er meget store områder med klitheder, klitlavninger, grå og grønsværsklitter, men særligt klitter med enebær har her nationalt væsentlige forekomster. Også klitlavningerne med rigkærsvegetation og kalkklinten med kalkoverdrev er meget værdifulde og har en række spændende plantearter f.eks. de endemiske øjentrøstarter: nordisk og klit-øjentrøst samt meget store og ret stabile bestande af kær-fnokurt, purpur-gøgeurt og den sjældne bregne hjortetunge. Slette Å er et fint, naturligt vandløbssystem med et bælte af elle- og askeskov og en bestand af odder.

For en uddybende beskrivelse af Natura 2000-området, herunder præsentation af udpegningsgrundlaget for området, henvises til [Natura 2000-planen](#). På SVANAs hjemmeside kan der også findes forklaring af begreber mv.

Figur 2: Kort over Naturstyrelsens arealer i N2000-området.

Inden for området ejer Naturstyrelsen hele Svinkløv Klitplantage, der også omfatter kystskrænterne ved Svinklovene, samt en mindre del af klitarealerne.

Arealerne omkring Slette Å og især ved udløbet i Jammerbugten er af stor naturværdi, ligesom de særprægede kalkskrænter. Svinklovene rummer sjældne arter og naturtyper. De forskellige klitnaturtyper er også velrepræsenterede. Plantagen er meget besøgt, og Naturstyrelsens arealer

rummer mange faciliteter for friluftslivet, herunder en campingplads, et badehotel og en mountainbikerute der er kåret som en af de ti bedste i landet.

Tabel a: Kortlagte lysåbne naturtyper i plejeplanen Fejl! Ugyldig kæde.

Lysåbne naturtyper (ha)		
	Naturtype	Total
7140	Hængesæk	0,3
7220	Kildevæld	0,6
2130	Grå/grøn klit	76,5
2140	Klithede	82,6
2250	Enebærklit	59,0
2190	Klitlavning	32,6
6210	Kalkoverdrev	0,9
2110	Forklit	10,2
2120	Hvid klit	9,0
2160	Havtornklit	8,7
2170	Grårisklit	0,6
I alt		281,1

Desuden er der i udpegningsgrundlaget følgende arter, der forekommer, eller har potentiale til at kunne indfinde sig, i Naturstyrelsens dele af Natura 2000-området:

- Odder (H13)

3. status for gennemførelse og erfaringer fra 1. plejeplanperiode

Plejeplanen for 1. planperiode omfattede flere plejetiltag, hvilket omfattede bekæmpelse af invasive arter, rydning af bevoksninger, rydning af opvækst, afbrænding og græsning.

Naturstyrelsen har gennemført en evaluering i form af en statusopgørelse og overvejelser om hvilke erfaringer, der kan drages af første planperiode. Med baggrund i denne evaluering kan Naturstyrelsen konkludere, at de planlagte indsatser er gennemført i plejeperioden for Naturstyrelsens arealer og at disse indsatser har bidraget positivt til opfyldelse af Natura 2000-planens målsætninger.

Tabel b: Status for gennemførelse af plejeplanens mål for 1. planperiode 2009-2015.

Gennemførte indsatser	4	Andel (% af total antal indsatser)	137 ha	81,1 %
Ikke-gennemførte indsatser	1	Andel (% af total antal indsatser)	32 ha	18,9 %

Tabel c: Oversigt over konkrete plejetiltag der ikke er gennemført med begrundelse

Natur type	Naturtype navn	Plejemål	Plejetiltag	ha	Begrundelse for manglende gennemførelse
2130	Grå/grøn Klit	Naturtype-bevarende pleje	Opgravning af Rynket rose	66 ha (total projektar eal)	Afventer tilladelser til projekt, forventes gennemført i næste planperiode.

Generelle bemærkninger og konkrete erfaringer ift. 1. generations plejeplanlægning

Generelle bemærkninger:

I området er ovennævnte plejetiltag gennemført, til sikring af den sammenhængende lysåbne natur og plejemålene vurderes at være nået. Alle habitatnaturtyperne i udpegningsgrundlaget vurderes overordnet at have haft gavn af plejen der har medvirket positivt i forhold til målet om at sikre en gunstig bevaringsstatus.

Der er blevet udvidet hegning på Svinklovene, på skrænten langs Slette Strand. Der blev græsset intensivt det første år, som var i 2015. I 2016 forsøges med lavt græsningstryk, hvor der løbende vil blive holdt øje med, om det er nok heste og om de kan holde opvækst nede.

I den østlige ende af hegningen er der stadig høj buskvegetation, men da det kun er år siden der er sat hegn, vil vi give afgræsningen et par år endnu, førend vi tager stilling til plejen. Hertil kan indhegningen eventuelt opdeles i to, således at græsningstrykket bliver mere jævnt.

Der er ikke gennemført bekæmpelse for Rynket Rose (*Rosa Rugosa*) endnu, da resultatet for og viden om bekæmpelsesmetoderne har været for usikre og uvisse. Vi afventer stadig resultatet for en ny bekæmpelses metode med maskine. Konkurrencen fra denne invasive art er meget betydelig i området og indsatsen ventes derfor øget i den kommende periode. Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på naturtyperne *grå/grøn klit og klithede* med fokus på arealer med en forekomst på over 10 %, da N13 opfylder dette kriterie.

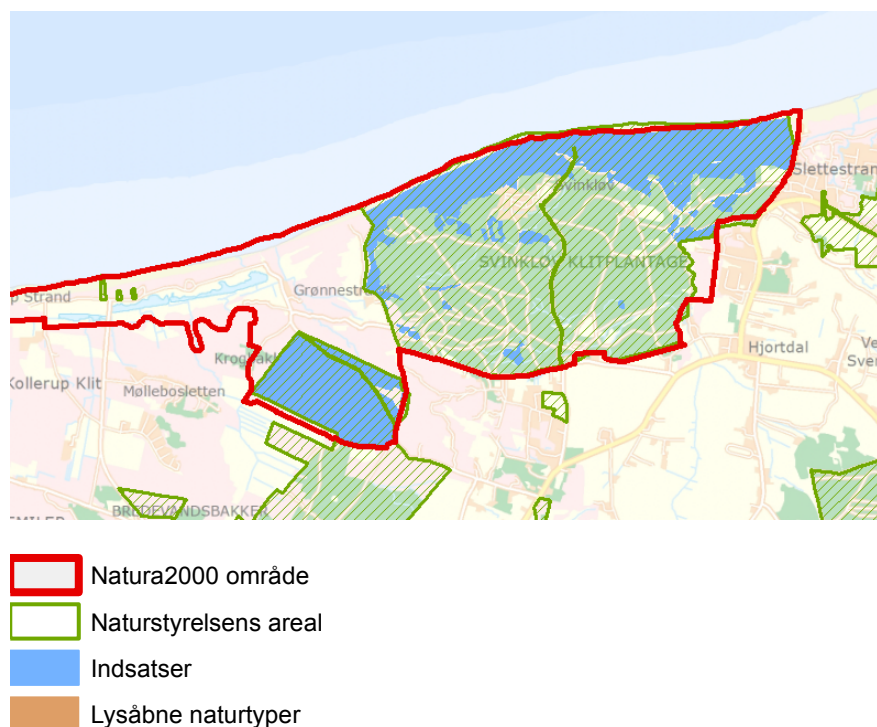
Konkrete erfaringer:

- Hegningen med græsning langs Slette strand, behøves nu ingen yderligere plejetiltag, der skal dog løbende holdes øje med græsningstrykket evt. kan indhegningen inddeles i to, således at hele arealet bliver med lavt græsningstryk.
- Der er blevet fjernet træer langs "Olavs Kildevæld", der skal løbende holdes øje med denne bevoksning omkring kildevældet, således at det ikke gror til igen.
- Der mangler at blive opgravet et større areal med rynket rose lige ved Svinkløv Badehotel. Alle godkendelser er ikke givet endnu.
- Yderligere skal der sikres ro for Odder, hvor den yngler på østsiden af Sletteå ved Svinkløv Plantage.

4. Mål og plejetiltag

Figur 3: Oversigt over lysåbne naturtyper og planlagte indsatser i Natura 2000-området

Plejeplanen er udarbejdet i overensstemmelse med Natura 2000-planens målsætninger og adresserer konkret følgende områdespecifikke retningslinjer fra Natura 2000-planens indsatsprogram:

- Naturstyrelsen vil iværksætte en bekæmpelse af invasive arter på naturtyperne grå/grøn klit, klithede og enebærklit med fokus på arealer med en forekomst på over 10 %.
- Naturstyrelsen vil være særlig opmærksom på naturtypen enebærklit som har en væsentlig forekomst i området (jf. områdets målsætning) og er i tilbagegang.
- Naturstyrelsen har i dialog med Jammerbugt kommune aftalt nærmere på hvilke arealer og i hvilke kommuner, den konkrete indsats vil foregå.

I dette afsnit beskrives Naturstyrelsens mål for lysåbne naturtyper og arter i denne planperiode. Der kan være flere mål for et givent areal med en naturtype og det samme kan være tilfældet for en art.

Desuden præsenteres de typer af *plejetiltag*, som Naturstyrelsen vil anvende på baggrund af Naturstyrelsens erfaringer og bedste viden om naturpleje, der blandt andet omtales i Skov- og Naturstyrelsens Naturplejestrategi (1999), Naturstyrelsens plejebog om 'Græsning og høslæt i naturplejen', Naturstyrelsens plejebogsserie for henholdsvis overdrev, ferske enge, søer, strandenge, hede, mose, små vandhuller samt Naturstyrelsens Naturportal.

På et givent areal kan der forekomme mere end én slags plejetiltag, ligesom der kan være fastlagt flere tiltag for en art.

Arealtallene i tabellerne udtrykker Naturstyrelsens vurdering af omfanget af de enkelte plejetiltag, der vil blive gennemført i plejeplanens periode. På Naturstyrelsens hjemmeside vedr. Natura 2000 findes links til kort med detaljerede oplysninger om mål og indsatser på lokalitetsniveau.

Plejemål og plejetiltag for lysåbne naturtyper

Der vil på de lysåbne naturtyper i dette Natura 2000-område blive foretaget *løbende* pleje, med henblik på opretholdelse af naturtypen i form af henholdsvis græsning på svinklovene, jf. nedenstående skema.

Der foretages endvidere *enkeltstående* indgreb i form af rydning af bevoksning hvert 5. år på alle Naturstyrelsens arealer og understøttelse af naturlig hydrologi.

Derudover iværksættes der en ekstra stor indsats for bekæmpelse af den invasive art rynket rose, på de arealer hvor den udgør mere end 10 %.

Table e. Plejemål for lysåbne naturtyper

Målsatte habitatnaturtyper (ha)				
		Naturtype	Målsætning	Total
Eksisterende habitatnatur	2130	Grå/grøn klit	Sikring af naturtypen	25,5
			Naturtypebevarende pleje	51,1
	2110	Forklit	Sikring af naturtypen	8,2
			Naturtypebevarende pleje	1,9
	2120	Hvid klit	Sikring af naturtypen	1,7
			Naturtypebevarende pleje	7,3
	2140	Klithede	Sikring af naturtypen	19,1
			Naturtypebevarende pleje	48,1
	2250	Enebærklit	Sikring af naturtypen	1,2
			Naturtypebevarende pleje	28,4
	7220	Kildevæld	Sikring af naturtypen	0,6
	2160	Havtornklit	Naturtypebevarende pleje	2,4
	2190	Klitlavning	Sikring af naturtypen	4,7
			Naturtypebevarende pleje	27,1
	7140	Hængesæk	Sikring af naturtypen	0,3

Tabel f: Planlagte løbende plejetiltag af hensyn til lysåbne naturtyper
Areal omfattet af indsatsen (ha)

		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	2130	Grå/grøn klit	Bekæmpelse af invasive arter	Eksisterende	52,1
			Bekæmpelse af andre problemarter	Eksisterende	36,7
				Nyt	1,3
			Rydning af opvækst	Eksisterende	62,8
			Afbrænding	Eksisterende	13,8
			Græsning	Eksisterende	12,0
	2110	Forklit	Bekæmpelse af invasive arter	Eksisterende	10,2
			Rydning af opvækst	Eksisterende	1,9
	2120	Hvid klit	Bekæmpelse af invasive arter	Eksisterende	3,1
				Nyt	5,9
			Bekæmpelse af andre problemarter	Eksisterende	1,4
			Rydning af opvækst	Eksisterende	5,6
	2140	Klithede	Bekæmpelse af invasive arter	Eksisterende	16,3
				Nyt	3,4
			Bekæmpelse af andre problemarter	Eksisterende	21,5
			Rydning af opvækst	Eksisterende	56,6
			Afbrænding	Eksisterende	30,0
			Græsning	Eksisterende	19,9
	2250	Enebærklit	Bekæmpelse af invasive arter	Eksisterende	1,2
			Bekæmpelse af andre problemarter	Eksisterende	2,8
			Rydning af opvækst	Eksisterende	25,3
			Afbrænding	Eksisterende	4,4
			Græsning	Eksisterende	9,1
	7220	Kildevæld	Rydning af opvækst	Eksisterende	0,4
			Græsning	Eksisterende	0,3
	2160	Havtornklit	Bekæmpelse af invasive arter	Nyt	1,7
			Bekæmpelse af andre problemarter	Eksisterende	0,3
			Rydning af opvækst	Eksisterende	2,4
			Græsning	Eksisterende	0,3
	2190	Klitlavning	Bekæmpelse af invasive arter	Nyt	4,7
			Bekæmpelse af andre problemarter	Nyt	10,7
			Rydning af opvækst	Eksisterende	31,9
			Afbrænding	Eksisterende	13,5
			Græsning	Eksisterende	6,8

	7140	Hængesæk	Rydning af opvækst	Eksisterende	0,3

I tabel Cfer der en opdeling til to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.
- "nye tiltag": Kategorien omfatter de tiltag, der alene gennemføres for at opfylde målene i N2000-planerne for 2016-2021.

Tabel g: Planlagte enkeltstående plejetiltag af hensyn til lysåbne naturtyper

Areal omfattet af indsatsen (ha)				Omfattet af eksisterende planlægning	
	Naturtype	Plejetiltag		Total	
Eksisterende habitatnatur	2130	Grå/grøn klit	Rydning af bevoksning	Eksisterende	3,2
				Nyt	16,7
			Hegning	Eksisterende	12,0
	2140	Klithede	Hegning	Eksisterende	19,9
	2250	Enebærklit	Hegning	Eksisterende	9,1
	7220	Kildevæld	Hegning	Eksisterende	0,3
	2160	Havtornklit	Hegning	Eksisterende	0,3
	2190	Klitlavning	Rydning af bevoksning	Nyt	4,2
			Hegning	Eksisterende	6,8

I tabel g er der en opdeling i to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.
- "nye tiltag": Kategorien omfatter de tiltag, der alene gennemføres for at opfylde målene i N2000-planerne for 2016-2021.

Ændring af naturtype

Nogle af Natura 2000-områdets arealer uden habitatnatur skal udvikle sig til naturtyper på sigt, og udvalgte arealer med eksisterende naturtyper skal blive til andre naturtyper end dem, der forekommer i dag. Tabellerne j og k viser, hvad periodens indsats forventes at betyde for de enkelte naturtyper udvikling på lang sigt.

Tabel j: Planlagte udvidelser af naturtyper

Udvidelse af naturtyper (ha)	
Målsætning	Total
Udvikling mod 2140 Klithede	20,9 ha

Tabel k: Planlagte konverteringer til anden naturtype

Konvertering af naturtyper (ha)		
	Naturtype	Total
2140	Klithede	20,9 ha

For naturtypen klithede er der på sigt tale om en nettoforøgelse på 20,9 ha, mens der er en tilsvarende nettoreduktion på samme areal, med fyrretrær.

Plejemål og plejetiltag for arter

Som hovedregel vil arterne på udpegningsgrundlaget have gavn af indsatsen for naturtyperne i området. I nogle tilfælde kan der være behov for en særlig artsindsats.

Såfremt der bliver midler til det, planlægger Naturstyrelsen en indsats for arten Odder med odderpassager evt. ved Senå udover de plejetiltag, der er oplyst under plejeplanerne for de lysåbne naturtyper.

En mere detaljeret beskrivelse af specifikke artsplejetiltag fremgår af Naturstyrelsens hjemmeside vedr. Natura 2000.

Forventningen til den samlede indsats

Den samlede indsats for naturtyper og arter på styrelsens arealer forventes at medføre, at:

- For naturtyper og for arters levesteder, der er vurderet til tilstandsklasse I eller II er målsætningen, at udviklingen i deres areal og tilstand er stabil eller i fremgang.
- For naturtyper og arters levesteder, der er vurderet til tilstandsklasse III-V er målsætningen, at udviklingen i deres tilstand er i fremgang, således at der på sigt opnås tilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.
- Det samlede areal af naturtypen/levestedet skal være stabilt eller i fremgang, hvis naturforholdene tillader det.
- For naturtyper uden tilstandsvurderingssystem er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af naturtyperne stabiliseres eller øges. For arter uden tilstandsvurderingssystem og for deres levesteder er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af levestederne for de udpegede arter stabiliseres eller øges, således at der er grundlag for tilstrækkelige egnede yngle- og fourageringsområder for arterne.

Bilag

Bilag 1: Resumé af plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område nr.N13 Svinkløv Klitplantage & Grønne Strand

Området består af arealmæssigt lige dele klitplantage og lysåbne naturarealer. Et markant landskabselement i området er kystklinterne ved Svinklovene, som hæver sig mere end 50 meter over det flade klitområde og består af rent skrivekridt. Klinten er furet af regnkløfter og er efterhånden næsten helt tilgroet af urter. Området ved Grønnestrand består af store klitsystemer. Jordbunden er nær stranden fyldt med ral, og råstofgravning herefter har efterladt et linieformet søsystem.

Området har alle de i Danmark forekommende klit-naturtyper. Der er meget store områder med klitheder, klitlavninger, grå og grønsværsklitter, men særligt klitter med enebær har her nationalt væsentlige forekomster. Også klitlavningerne med rigkærsvegetation og kalkklingen med kalkoverdrev er meget værdifulde og har en række spændende plantearter f.eks. de endemiske øjentrøstarter: nordisk og klit-øjentrøst samt meget store og ret stabile bestande af kær-fnokurt, purpur-gøgeurt og den sjældne bregne hjortetunge. Slette Å er et fint, naturligt vandløbssystem med et bælte af elle- og askeskov og en bestand af odder.

Tabel I: Kortlagte lysåbne naturtyper i plejeplanen

Lysåbne naturtyper (ha)		
	Naturtype	Total
7140	Hængesæk	0,3
7220	Kildevæld	0,6
2130	Grå/grøn klit	76,5
2140	Klithede	82,6
2250	Enebærklit	59,0
2190	Klitlavning	32,6
6210	Kalkoverdrev	0,9
2110	Forklit	10,2
2120	Hvid klit	9,0
2160	Havtornklit	8,7
2170	Grårisklit	0,6
I alt		281,1

Plejeplanen er udarbejdet i overensstemmelse med Natura 2000-planens målsætninger og adresserer konkret følgende områdespecifikke retningslinjer fra Natura 2000-planens indsatsprogram:

- Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på naturtyperne grå/grøn klit, klithede og enebærklit med fokus på arealer med en forekomst på over 10 %.
- Kommunen og offentlige lodsejere skal være særlig opmærksomme på naturtypen enebærklit som har en væsentlig forekomst i området (jf. områdets målsætning) og er i tilbagegang.
- Det er en fælles opgave for kommuner og offentlige lodsejere at aftale nærmere på hvilke arealer og i hvilke kommuner, den konkrete indsats skal foregå.

Indsats for de lysåbne naturtyper

I det følgende angives Naturstyrelsens planlagte indsats for de lysåbne naturtyper på udpegningsgrundlaget. Indsatsen er beskrevet i de følgende tabeller:

Tabel II: Plejemål for lysåbne naturtyper

Målsatte habitatnaturtyper (ha)				
		Naturtype	Målsætning	Total
Eksisterende habitatnatur	2130	Grå/grøn klit	Sikring af naturtypen	25,5
			Naturtypebevarende pleje	51,1
	2110	Forklit	Sikring af naturtypen	8,2
			Naturtypebevarende pleje	1,9
	2120	Hvid klit	Sikring af naturtypen	1,7
			Naturtypebevarende pleje	7,3
	2140	Klithede	Sikring af naturtypen	19,1
			Naturtypebevarende pleje	48,1
	2250	Enebærklit	Sikring af naturtypen	1,2
			Naturtypebevarende pleje	28,4
	7220	Kildevæld	Sikring af naturtypen	0,6
	2160	Havtornklit	Naturtypebevarende pleje	2,4
	2190	Klitlavning	Sikring af naturtypen	4,7
			Naturtypebevarende pleje	27,1
	7140	Hængesæk	Sikring af naturtypen	0,3

Tabel III: Planlagte løbende plejetiltag for lysåbne naturtyper

Areal omfattet af indsatsen (ha)					
		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	2130	Grå/grøn klit	Bekæmpelse af invasive arter	Eksisterende	52,1
			Bekæmpelse af andre problemarter	Eksisterende	36,7
				Nyt	1,3
			Rydning af opvækst	Eksisterende	62,8
			Afbrænding	Eksisterende	13,8
			Græsning	Eksisterende	12,0
	2110	Forklit	Bekæmpelse af invasive arter	Eksisterende	10,2
			Rydning af opvækst	Eksisterende	1,9
	2120	Hvid klit	Bekæmpelse af invasive arter	Eksisterende	3,1
				Nyt	5,9
			Bekæmpelse af andre problemarter	Eksisterende	1,4
			Rydning af opvækst	Eksisterende	5,6
	2140	Klithede	Bekæmpelse af invasive arter	Eksisterende	16,3

				Nyt	3,4
			Bekæmpelse af andre problemarter	Eksisterende	21,5
			Rydning af opvækst	Eksisterende	56,6
			Afbrænding	Eksisterende	30,0
			Græsning	Eksisterende	19,9
	2250	Enebærklit	Bekæmpelse af invasive arter	Eksisterende	1,2
			Bekæmpelse af andre problemarter	Eksisterende	2,8
			Rydning af opvækst	Eksisterende	25,3
			Afbrænding	Eksisterende	4,4
			Græsning	Eksisterende	9,1
	7220	Kildevæld	Rydning af opvækst	Eksisterende	0,4
			Græsning	Eksisterende	0,3
	2160	Havtornklit	Bekæmpelse af invasive arter	Nyt	1,7
			Bekæmpelse af andre problemarter	Eksisterende	0,3
			Rydning af opvækst	Eksisterende	2,4
			Græsning	Eksisterende	0,3
	2190	Klitlavning	Bekæmpelse af invasive arter	Nyt	4,7
			Bekæmpelse af andre problemarter	Nyt	10,7
			Rydning af opvækst	Eksisterende	31,9
			Afbrænding	Eksisterende	13,5
			Græsning	Eksisterende	6,8
	7140	Hængesæk	Rydning af opvækst	Eksisterende	0,3

Tabel IV: Planlagte enkeltstående plejetiltag for lysåbne naturtyper

Areal omfattet af indsatsen (ha)					
		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	2130	Grå/grøn klit	Rydning af bevoksning	Eksisterende	3,2
				Nyt	16,7
			Hegning	Eksisterende	12,0
	2140	Klithede	Hegning	Eksisterende	19,9
	2250	Enebærklit	Hegning	Eksisterende	9,1
	7220	Kildevæld	Hegning	Eksisterende	0,3
	2160	Havtornklit	Hegning	Eksisterende	0,3
	2190	Klitlavning	Rydning af bevoksning	Eksisterende	4,2
			Hegning	Eksisterende	6,8

I tabel II, III og IV er der en opdeling i to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.

- ”nye plejetiltag”: Kategorien omfatter de plejetiltag, der alene gennemføres som led i opfyldelsen af Natura 2000-planerne for 2016-2021.

Ændring af naturtype

Nogle af Natura 2000-områdets arealer uden habitatnatur skal udvikle sig til naturtyper på sigt, og udvalgte arealer med eksisterende naturtyper skal blive til andre naturtyper end dem, der forekommer i dag. Tabellerne V og VI viser, hvad periodens indsats forventes at betyde for de enkelte naturtypers udvikling på lang sigt.

Tabel V: Planlagte udvidelser af naturtyper

Udvidelse af naturtyper (ha)	
Målsætning	Total
Udvikling mod 2140 Klithede	20,9 ha

Tabel VI: Planlagte konverteringer til anden naturtype

Konvertering af naturtyper (ha)		
	Naturtype	Total
2140	Klithede	20,9 ha

For naturtypen klithede er der på sigt tale om en nettoforøgelse på 20,9 ha, mens der er en tilsvarende nettoreduktion på samme areal, med fyrretræer.

Forventningen til den samlede indsats

Den samlede indsats for naturtyper og arter på styrelsens arealer forventes at medføre, at:

- For naturtyper og for arters levesteder, der er vurderet til tilstandsklasse I eller II er målsætningen, at udviklingen i deres areal og tilstand er stabil eller i fremgang.
- For naturtyper og arters levesteder, der er vurderet til tilstandsklasse III-V er målsætningen, at udviklingen i deres tilstand er i fremgang, således at der på sigt opnås tilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.
- Det samlede areal af naturtypen/levestedet skal være stabilt eller i fremgang, hvis naturforholdene tillader det.
- For naturtyper uden tilstandsvurderingssystem er målsætningen gunstig bevaringsstatus.
- Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af naturtyperne stabiliseres eller øges.
- For arter uden tilstandsvurderingssystem og for deres levesteder er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af levestederne for de udpegede arter stabiliseres eller øges, således at der er grundlag for tilstrækkelige egnede yngle- og fourageringsområder for arterne.

**Miljø- og
Fødevareministeriet**
Naturstyrelsen

Gjøddingård
Førstballevej 2
7183 Randbøl

www.nst.dk